

Arşivimizden Belgeler - Bulgur Palas

Cerrahpaşa'da Bulgur Palas diye bilinen kâgir bina uzun yıllar Osmanlı Bankası'nın yurdun dört bir köşesinden gelen arşivlerine ev sahipliği yapmıştır. Bugün bina boşaltılıp düzenlenmiştir ve artık yalnız cari arşivler burada muhafaza

edilmektedir. Tarihi önem taşıyan belgelerse, Osmanlı Bankası Tarihi Araştırma Merkezi'ne taşınmış olup araştırmacıların kullanımına sunulmak üzere tasnif edilmektedir.

Bulgur Palas ile ilgili olarak iki farklı rivayet vardır.

● Rivayet o ki, inşası bitmemiş bu bina, savaş yıllarında bulgur ticaretinden zengin olan bir tüccara aittir. Kurtuluş Savaşı sonrasında Mustafa Kemal Hükümeti'nin eline geçer ve onlar da binayı Osmanlı Bankası'na bağışlarlar.

● Diğer rivayetse, Osmanlı Bankası'nın zengin bir müşterisinin iflas ettiği ve inşasını tamamlamadığı binayı borçları karşılığı olduğu gibi Osmanlı Bankası'na devrettiğidir.

Oysa, arşiv belgeleri daha karmaşık bir hikâyeyi ortaya çıkarmaktadır.

Hikâyemiz, Haziran 1921'de Dillizade Emrullah Kardeşler Şirketi'nden Hacı Ahmed zade Selim Nuri Bey'in Osmanlı Bankası'na senet kırdırma talebiyle başlamaktadır. Bunun yanısıra firma İnebolu veya Samsun'daki mallarına karşılık avans talep eder. Bolu mebusu Mehmed Habib Bey borcuna kefilidir. İmzasının yanısıra kendisine ait Bulgur Palas'ın ipoteğini vermektedir. Banka, mimarı Giulio Mongeri'nin bitmemiş haliyle bile 250.000 lira değer biçtiği binanın ipoteğini kabul eder.

Ekim 1921'de banka 9.000 liralık alacağının bir kısmını tahsil etmek amacıyla Dillizade Emrullah Kardeşler Firması'nın İnebolu'daki deposundaki, iplik ihtiva eden 48 kasanın satışını ister.

Osmanlı Bankası, Mart 1922'de Habib Bey'in eşi Fatma Bediye Hanım'a eşi adına 60.000 liralık kredi tahsis eder. %9 faizle alınan bu kredinin karşılığı yine Bulgur Palas'tır. İki ay sonra Fatma Bediye Hanım'ın talebi üzerine, kendisine 3.000 lira daha kredi tahsis edilir.

Mart 1925'de, Osmanlı Bankası tarafından, Fatma Bediye Hanım'ın Bulgur Palas'ı Hacı Ahmed zade Selim Nuri Bey'e tütün depolaması için 1.500 liraya kiraladığı öğrenilir. Üstelik bina bir ikinci tarafa, Krum Çapraçilov isimli bir Bulgar firmasına daha kiralanmıştır.

Aynı yılın ekim ayında, bankanın talebi üzerine arsa ve binanın sınırları belirlenir, sonrasında 28 Ocak 1926 günü bina ve bostan sabahın dördünde Tapu Kadastro'nun belirlediği toplam 68.059 liradan açık artırmaya çıkarılır. Osmanlı Bankası, avukatlarından Fotaki kanalıyla ihalenin sonuçlanması için iki aylık bir süre verir. Bu süre içinde Fatma Bediye Hanım'ın borcu faiziyle birlikte 97.495 liraya ulaşmıştır.

1926 yılının sonuna gelindiğinde, Osmanlı Bankası Fatma Bediye Hanım hakkında hukuki prosedürü işleme koyar. Banka son ihaleden sonra binaya sahip olmuştur ve bu tarihten itibaren alınan haksız kiralara talep eder.

Binayı devralan banka idaresinin 21-23 Aralık 1926 haftası yaptıkları yönetim kurulunda Bulgur Palas hakkında aldıkları kararlar şunlardır:

- Fatma Bediye Hanım'ın borcu ve Bulgur Palas'ın Osmanlı Bankası'na geçişinin muamele parası karşılığı olarak Bulgur Palas'ı sayması.
- Kalan borcu içinse sahibi bulunduğu diğer mülklerin peşine düşülmesi.
- İçindeki kiracının kontratının Osmanlı Bankası adına yenilenmesi.
- Bina'nın senatoryum veya hastane olarak kullanılması.

İstanbul'un ticaret merkezinden uzak, yolların dar, ulaşımı zor fakir bir mahallesinde inşa edilen, inşasını tamamlamak ve kullanılabilir hale sokmak için bile 40.000 liralık yatırım gerektiren Bulgur Palas'ın senatoryum veya hastaneye dönüştürülmesi hiçbir zaman gerçekleştirilemez.

● **CDCPCA (Paris Yazışmaları)**

CDCPCA031, 1926-27 seneleri

● **CC (Hukuk İşleri Dosyaları)**

CC025, sene 1925, s.185, 433

CC026, sene 1926, s. 72, 89, 94

CC027, sene 1927, s. 137

CC029, sene 1927, s. 314

● **CD-PV (Yönetim Kurulu Kararları)**

CDPV026, sene 1921, cilt 1

CDPV027, sene 1921, cilt 2

● **CDCR (Yönetim Kurulu Karar Özetleri)**

CDCR022, sene 1921 (No.120: 14-18 Haziran 1921, No.131: 31 Ağustos - 3 Eylül 1921, No.138: 18 - 22 Ekim 1921, No.140 2 - 5 Kasım 1921)

CDCR023, sene 1922 (No.158: 7-11 Mart 1922, No.169: 23-27 Mayıs 1922)

CDCR024, sene 1923 (No. 209: 26 Şubat-3 Mart 1923, No.244: 29 Ekim-3 Kasım)

CDCR025, sene 1924 (No.293: 7-11 Ekim 1924, Gary Tobacco Ltd.)

CDCR027, sene 1927 (No.417: 21-25 Şubat 1927. No.418: 28 Şubat-5 Mart 1927, No.432: 6-11 Haziran 1927, No.435: 27 Haziran-2 Temmuz 1927, No.446: 12-17 Eylül 1927)